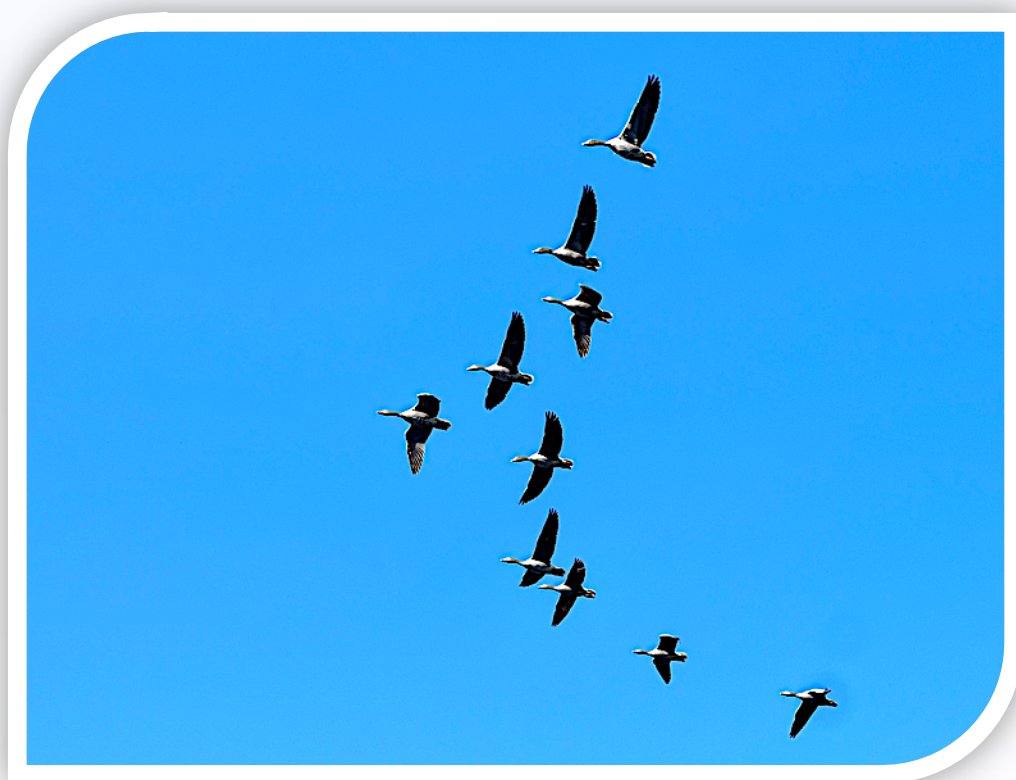

Fugleregistreringer i områder vurdert for vern i Marker, Kongsberg, Flesberg og Rollag kommuner

Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2024-2

Forsidebilde

Grågjess over Lågen ved Stærnes 7.6.2023. Området mellom Stærnes og Vårvik er et lokalt til regionalt viktig hekke- og rasteområde for våtmarksfugl – samt et regionalt viktig overvintringsområde for vannfugl – særlig sangsvane. Foto: Bjørn Harald Larsen.

RAPPORT 2024-2

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: Bjørn Harald Larsen
	Prosjektmedarbeider(e): Knut Hessen Kirstin Maria Flynn Steinsvåg Kamilla Svingen
Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Oslo og Viken	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Eldfrid Engen
Referanse: Larsen, B. H. & Svingen, K. 2024. Fugleregistreringer i områder aktuelle for vern i Marker, Kongsberg, Flesberg og Rollag kommuner. Miljøfaglig Utredning Rapport 2024-2. 34 s. ISBN 978-82-345-0522-5.	
Referat: <p>Miljøfaglig Utredning AS har utført fugleregistreringer i 14 utvalgte områder av totalt 17 områder som er aktuelle for vern i Viken. Formålet har vært å få en samlet oversikt over områdenes betydning for fugl, og spesielt våtmarksfugler.</p> <p>Kartleggingen er utført i Marker, Kongsberg, Flesberg og Rollag kommuner. Bortsett fra Bredmosen i Marker, ligger alle områdene i tilknytning til Numedalslågen. Mange av områdene er fortsatt relativt dårlig undersøkte med hensyn til betydning for fugl. Kun Kvernaelva (Hjarnesdeltaet) og Øyenlågen i Kongsberg og Oreholmen og Paddevikje i Rollag kan sies å være godt undersøkte, mens Stærnes-Vårvik i Rollag, Meenga i Rollag og Flesberg samt Stærenga i Flesberg er nokså godt undersøkte i deler. De eneste områdene hvor det er gjort en samlet oversikt over fugleforekomster er fra Oreholmen og Paddevikje. Ressursene avsatt til fugleundersøkelser i 2023/2024 ga kun mulighet for to besøk til områdene i løpet av registreringsperioden. Naturtypekartlegging i de samme områdene ble ikke utført av personer med spesialkompetanse på fugl, og det ble derfor begrenset med data om fugl under disse kartleggingene – som dessuten hadde fokus på naturtyper og flora.</p> <p>Det er gjort verdivurdering av områdene ut fra kjente funksjoner for fugl. Øyenlågen i Kongsberg og områdene Stærnes-Vårvik i Rollag og Meenga-Holmen i Flesberg og Rollag har de viktigste funksjonene for våtmarksfugl. Øyenlågen er regional viktig som rasteplass under trekket og lokalt til regionalt viktig som hekkeområde, mens Stærnes-Vårvik er et regionalt viktig overvintringsområde for vannfugl, særlig sangsvane – i tillegg også lokalt til regionalt viktig rasteplass. Området Meenga-Holmen har lokalt til regionalt viktige funksjoner både som hekkeområde, rasteplass under trekket og som overvintringsområde for sangsvane.</p>	

FORORD

Miljøfaglig Utredning AS har gjennomført registrering av fugl og innsamling av informasjon om fugleforekomster i foreslåtte områder for supplerende vern i fire kommuner i Viken. Kartleggingen er utført på oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Formålet har vært å få økt kunnskap om områdenes betydning for fugl, med vekt på våtmarksfugl.

Kontaktperson hos Statsforvalteren i Viken har vært Eldfrid Engen, som takkes for bidrag underveis i oppdraget. Prosjektansvarlig i Miljøfaglig Utredning har vært Bjørn Harald Larsen. I tillegg har Kamilla Svingen deltatt i feltarbeidet. Takk til Leif Svingen og Bjørn Roar Skullestad for verdifull informasjon om fuglelivet i områder langs Numedalslågen.

Eina/Oslo, 30.1.2024

Miljøfaglig Utredning AS

Bjørn Harald Larsen

Kamilla Svingen

INNHold

FORORD	4
INNHold	5
1 INNLEDNING	7
2 METODE	8
3 OMRÅDEBESKRIVELSER	11
3.1 OREHOLMEN	11
3.1.1 Kort beskrivelse	11
3.1.2 Fugleregistreringer	12
3.1.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	12
3.2 PADDEVIKJE	12
3.2.1 Kort beskrivelse	13
3.2.2 Fugleregistreringer	13
3.2.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	14
3.3 STÆRNES-VÅRVIK	14
3.3.1 Kort beskrivelse	14
3.3.2 Fugleregistreringer	14
3.3.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	16
3.4 MEENGA-HOLMEN (MEENGA)	16
3.4.1 Kort beskrivelse	16
3.4.2 Fugleregistreringer	17
3.4.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	18
3.5 STÆRENGA	18
3.5.1 Kort beskrivelse	18
3.5.2 Fugleregistreringer	19
3.5.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	19
3.6 HØMYRSENGAN	20
3.6.1 Kort beskrivelse	20
3.6.2 Fugleregistreringer	20
3.6.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	21
3.7 ØYENLÅGEN	21
3.7.1 Kort beskrivelse	21
3.7.2 Fugleregistreringer	22
3.7.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	23
3.8 SENNINGSEVJA	23
3.8.1 Kort beskrivelse	24
3.8.2 Fugleregistreringer	24
3.8.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	24
3.9 SANDSVÆR PRESTEGÅRD (LINDEMBEKKENS UTLØP)	24
3.9.1 Kort beskrivelse	24
3.9.2 Fugleregistreringer	24
3.9.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	24
3.10 KVERNAELVA (HJARNESDELTAET)	25
3.10.1 Kort beskrivelse	26
3.10.2 Fugleregistreringer	26
3.10.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	27
3.11 ÅNNESTADEVJUA	27
3.11.1 Kort beskrivelse	27
3.11.2 Fugleregistreringer	27
3.11.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	28
3.12 FLØA	28
3.12.1 Kort beskrivelse	28
3.12.2 Fugleregistreringer	28
3.12.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	29
3.13 HVÅL (HVÅLSNESET)	29

3.13.1	Kort beskrivelse	29
3.13.2	Fugleregistreringer	29
3.13.3	Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	30
3.14	BREDMOSEN	30
3.14.1	Kort beskrivelse	30
3.14.2	Fugleregistreringer	30
3.14.3	Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde	31
4	OPPSUMMERING AV VERDI FOR FUGL	32
5	OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER	33
6	KILDER	34
6.1	SKRIFTLIGE OG ELEKTRONISKE KILDER	34
6.2	MUNTlige KILDER	34

1 INNLEDNING

Statsforvalteren i Oslo og Viken arbeider med supplerende vern av verdifull natur i fylket. Som grunnlag for verneprosessene er det behov for kartlegging av naturforhold og naturverdier i kandidatområdene. I denne sammenheng fikk Miljøfaglig Utredning i oppdrag å kartlegge i alt 17 områder i kommunene Rollag, Flesberg, Kongsberg og Marker. I 14 av disse ble det også bestilt kartlegging av fugl og vurdering av områdenes verdi for fugl.

Rapporten presenteres resultatene fra feltarbeidet i juni/juli 2023 og januar 2024 og gir en oppsummering av tidligere registreringer av fugl i områder, samt vurdering av områdene funksjoner for våtmarksfugl spesielt. I tillegg gis det en potensialvurdering for områder med lite datamateriale.

Figur 1. Flere av de kartlagte områdene langs Numedalslågen er viktige rasteplasser og overvintringsområder for sangsvane. Foto: Bjørn Harald Larsen.

2 METODE

Arbeidet med verdivurderingene har inkludert et kort besøk i alle områdene i begynnelsen av juni i 2023 og i slutten av januar 2024. I tillegg ble ett område, Øyenlågen, oppsøkt på nytt i begynnelsen av juli. Alle områdene har også blitt kartlagt mht. naturtyper og flora sommeren og høsten 2023, og under disse kartleggingene ble det også gjort noen spredte observasjoner av fugl.

Den viktigste datakilden om fuglelivet i områdene er imidlertid Artsobservasjoner.no (AO). Flere områder hadde mer enn 100 observasjoner lagt inn, og to områder (Øyenlågen og Hjarnesdeltaet) hadde mer enn 1000 observasjoner innlagt på nettstedet. For områdene Oreholmen og Paddevikje i Rollag, har oversikter utarbeidet av Leif Svingen basert på egne observasjoner i perioden 1988-2023, hatt avgjørende betydning for å vurdere områdenes verdi for fugl (Svingen 2023). Av stor betydning har også Bjørn Roar Skullestad sitt bidrag med opplysninger om Øyenlågen vært for vurderingen av dette området.

Tabell 1. Oversikt over de 14 områdene som ble kartlagt i Rollag, Flesberg, Kongsberg og Marker kommuner i 2023. Arealtallene stammer fra oppdragsbeskrivelsen.

Område	Kommune	Totalareal (daa)	Areal vann (daa)	Areal land (daa)
Oreholmen	Rollag	227,6	75,7	151,8
Paddevikje	Rollag	275,3	201,3	74,0
Stærnes-Vårvik	Rollag	1683,1	1253,3	429,8
Meenga	Flesberg og Rollag	1009,5	598,1	411,4
Stærenga	Flesberg	359,7	264,2	95,5
Høymyrsengan	Flesberg	193,9	93,8	100,1
Øyenlågen	Kongsberg	500,9	290,4	210,5
Senningsevja	Kongsberg	42,0	16,2	25,8
Sandsvær prestegård	Kongsberg	110,7	32,0	78,7
Kvernaelva	Kongsberg	150,4	46,1	104,3
Ånnestadevua	Kongsberg	33,1	19,6	13,5
Fløa	Kongsberg	37,2	2,4	34,9
Hvål	Kongsberg	45,0	3,7	41,3
Bredmosen	Marker	451	0	451

Kandidatområdenes avgrensning er vist i kart under hvert område i kap. 3, mens figur 2 og 3 viser oversiktskart over områdenes plassering. I kap. 3 har vi gitt noen områder en mer presis og avgrensende navnsetting i parentes.

Områdene betydning for fugl er vurdert etter en egendefinert skala som lokalt, regionalt eller nasjonalt viktig. Hvordan disse vurderinger har blitt gjort er forklart nedenfor.

Lokalt viktig: Viktig hekke- og/eller rasteplass for lokale bestander av våtmarksfugl. Økologiske funksjonsområder for NT-arter.

Regionalt viktig: Viktig hekke- og/eller rasteplass for regionale bestander av våtmarksfugl. Økologiske funksjonsområder for VU-arter.

Nasjonalt viktig: Viktig hekke- og/eller rasteplass for nasjonale bestander av våtmarksfugl. Økologiske funksjonsområder for EN- og CR-arter.

Økologisk funksjonsområde: I norsk sammenheng nærmere definert i naturmangfoldloven som et område som oppfyller en økologisk funksjon for en art, slik som gyteområde, oppvekstområde, larvedriftsområde, vandrings- og trekkruiter, beiteområde, hiområde, myte- eller hårfellingsområde, overnattingsområde, spill- eller paringsområde, trekkvei, yngleområde, overvintringsområde og leveområde. Når det gjelder våtmarksfugl vil det i hovedsak være snakk om hekkeområder samt sentrale trekkruiter, rasteplasser og overvintringsområder.

Figur 2. Oversiktskart som viser plasseringen av de 6 kandidatområdene for supplerende vern i Rollag og Flesberg kommuner.

Figur 3. Oversiktskart som viser plasseringen av de 7 kandidatområdene for supplerende vern i Kongsberg kommune hvor det skulle gjøres fugleregistreringer.

3 OMRÅDEBESKRIVELSER

Parallelt med fugleregistreringene har det blitt utført kartlegging av naturtyper og flora i kandidatområdene, og i rapporten fra disse kartleggingene er naturgrunnlag, naturtyper og flora grundigere behandlet. Enkelte fugleobservasjoner ble også gjort under naturtypekartleggingen (Svingen mfl. 2024). Under befaringen 23. januar 2024 var Lågen sør for Kongsberg islagt, og kun Øyenlågen ble da sjekket – ikke områdene videre nedover dalen. I alle områdene nord for Kongsberg var elveløpet tilnærmet isfritt, med unntak av ved Oreholmen.

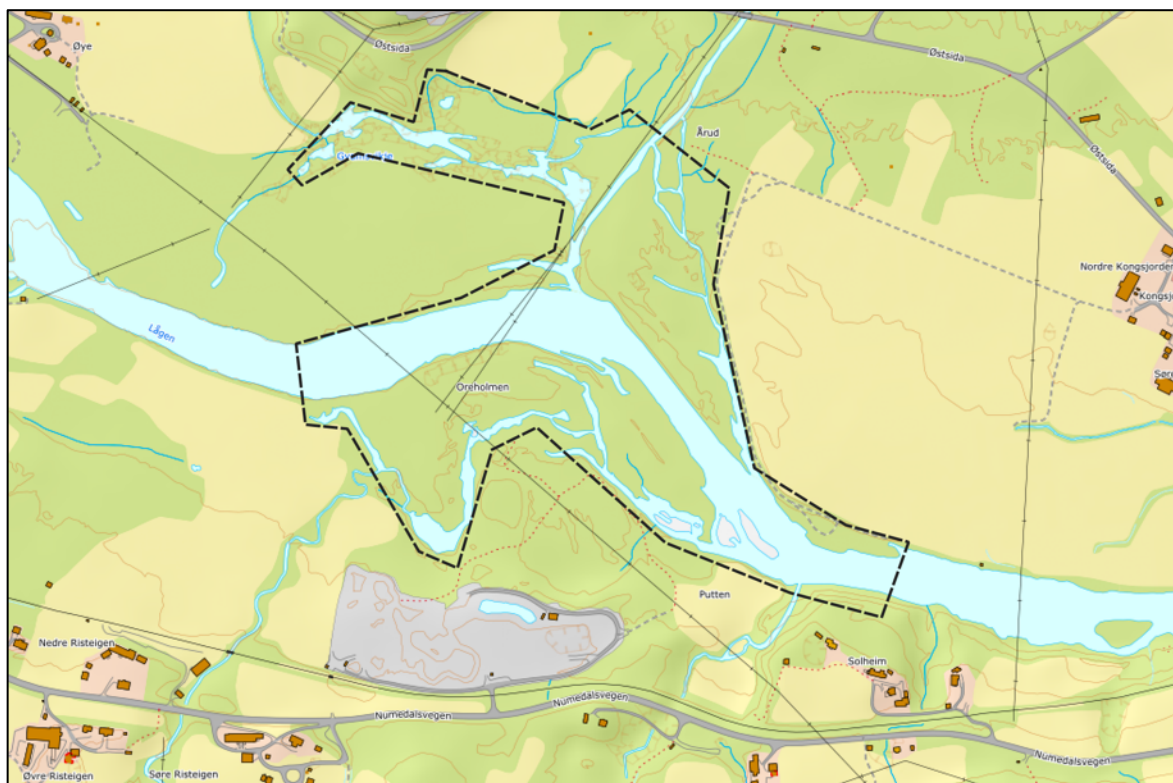
3.1 Oreholmen

Kommune: Rollag

Registreringsdatoer: 6. juni 2023 (Kamilla Svingen og Bjørn Harald Larsen) og 23. januar 2024 (Bjørn Harald Larsen)

3.1.1 Kort beskrivelse

Området omfatter Tondras utløp på nordsida av Lågen ved Gvamsvikje og Nirisetbakkens utløp på sørsida ved Oreholmen. På nordsida er det smale gamle elve- og bekkeløp, mens det på sørsida er flere små, smale evjer. Øst for Oreholmen er det et par elveører i Lågen, som renner stilleflytende gjennom området. Lokaliteten grenser til jordbruksareal i sør og nordøst, og til et masseuttak i sørvest. I tillegg til flompåvirkningen finner man også spor etter tidligere hevd, og området har sannsynligvis vært beitet og/eller slått i eldre tid selv om den historiske bruken av området er ukjent. Det er samtidig påvirket av menneskelig aktivitet i form av utbygging av vannkraftverk lenger oppstrøms og etablering av flom- og erosjonssikringer på begge sider av elveløpet ved Oreholmen.

Figur 4. Avgrensning av kartleggingsområdet Oreholmen i Rollag kommune.

3.1.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 6.6.2023. Av våtmarksfugl ble det registrert stokkand (7 ind. nordsida, 4 ind. sørsida), kvinand (3 hunner nordsida, 1 hann og 2 hunner sørsida; trolig et kull i sivet) og skogsnipe (varslende). For øvrig ble dvergfalk registrert, sammen med flere vanlige spurvefugler, bla. gulsanger, hagesanger, buskskvett og gulspurv (VU). I grustaket sør for Oreholmen ble dverglo (VU) observert med hekkeindikasjon. Under befaringen 23.1.2024 var elvestrekningen islagt.

Leif Svingen har registrert fugl ved Oreholmen over lengre tid. Artslista for denne delen av kandidatområdet teller 9 våtmarksfugler, bla. gråhegre, laksand og enkeltbekkasin (Svingen 2023). I 2023 hekket trolig også lerkfalk (NT) i området (se figur 5).

Figur 5. Lerkfalk (NT) hekket trolig ved Oreholmen i 2023, hvor denne voksne fuglen ble fotografert. Foto: Leif Svingen.

3.1.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Området er kanskje først og fremst et lokalt viktig hekkeområde for våtmarksfugl, selv om vannstandssvingningene i Lågen nok gjør at verdien for bakkehekkende fugler er begrenset. Sannsynlig hekking av lerkfalk (NT) trekker verdien opp, og dverglo (VU) som hekker like inntil, bruker trolig området noe vår og sommer (kanskje helst elveørene i øst). Det foreligger ikke observasjoner som tyder på at området er viktig som rasteplass i trekketidene. Denne delen av Numedalslågen blir islagt tidlig på vinteren.

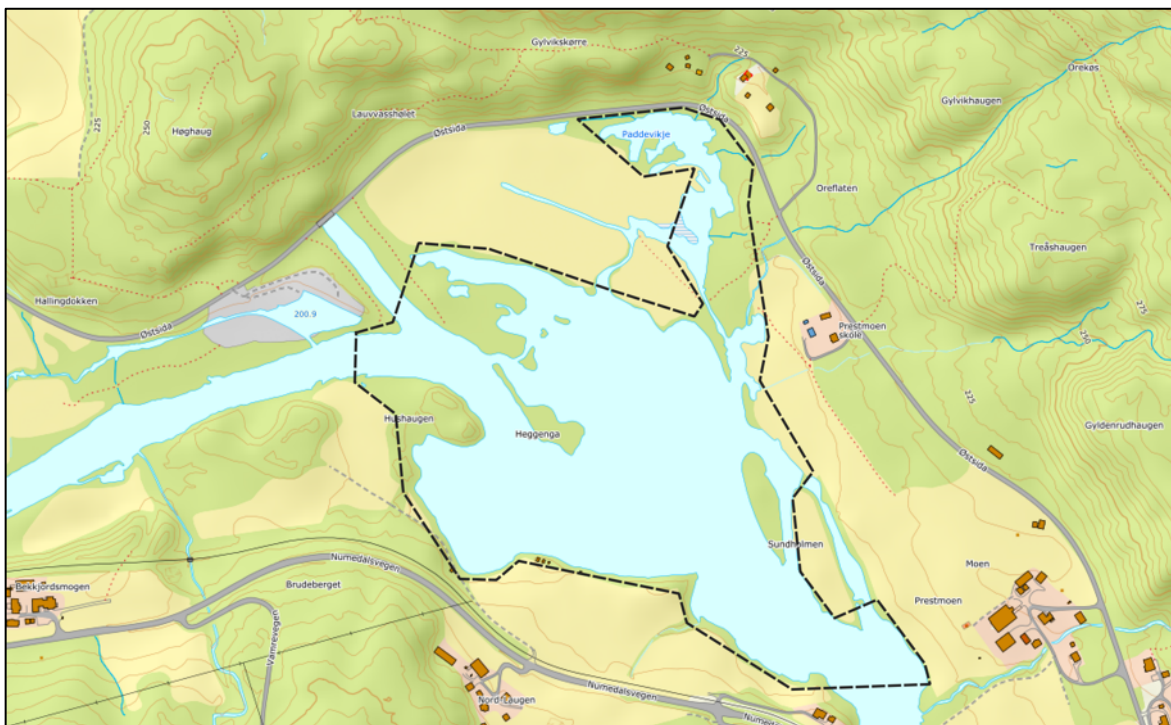
3.2 Paddevikje

Kommune: Rollag

Registreringsdatoer: 6. juni 2023 (Kamilla Svingen og Bjørn Harald Larsen) og 23.1.2024 (Bjørn Harald Larsen)

3.2.1 Kort beskrivelse

Utvidelse av Lågen ved Prestmoen, hvor vann fra overføringa av Tondra munner ut i Lågen. Området må ses på som et lite delta i Lågen, med flomdammer, delvis avsnørte flomløp og små kanaler. En overføringstunnel munner ut nord for Heggenga, og denne sørger for at Lågen er isfri hele vinteren nedstrøms utløpet. Området er ellers omgitt av jordbruksareal, og deler av undersøkelsesområdet i nord beites av storfe.

Figur 6. Avgrensning av kartleggingsområdet Paddevikje i Rollag kommune.

3.2.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 6.6.2023. Av våtmarksfugler ble det registrert 8 kanadagjess, 2 hybrider mellom kanadagås og grågås, 10 kvinender (2 hanner og 8 hunnfargede ind.) og 1 varslende strandsnipe.

Figur 7. Knekkand (EN) ble registrert i Paddevikje i 1990. Her to hanner og én hunn fra et område langs Einafjorden i Vestre Toten kommune. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Tellingene av vannfugl 23.1.2024 ga som resultat 8 sangsvaner, 2 kvinender og 1 fossekall. Så selv om vinteren 2023/24 var usedvanlig kald, var det altså noen overvintrende vannfugler i området.

Leif Svingen har observert fugl i området i perioden 1988-1995 samt i 2023. Hans registreringer viser at Paddevikje/Heggenga er et lokalt viktig rasteområde for våtmarksfugl under vårtrekket. Svingen har observert 22 våtmarksarter i området, bl.a. ett par knekkand (19.5.1990), stork (28.5.1995), brunnakke (1 par 14.5.1988), trane, vipe (CR), rødstilk (NT), enkeltbekkkasin og vintererle. Ved et besøk 21.5.2023 observerte han 3 par kanadagjess, 2 par grågjess, flere stokkender, ett par krikkand, kvinand, grønntilk og gluttsnipe – til sammen 50-60 ind. av gjess, ender og vadefugl (Svingen 2023a).

I AO ligger det i tillegg noen registreringer av sangsvane (opptil 5 ind.) og kvinand (opptil 10 ind.) fra vinterhalvåret, samt registreringer av bla. kvinand, laksand, fossekall og vintererle fra tunnelutløpet.

3.2.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Svingen (2023) sin vurdering av Paddevikje/Heggenga som et lokalt viktig rasteområde for våtmarksfugl under vårtrekket understøttes av registreringene i 2023. Observasjoner av sjeldne og kravfulle arter som knekkand og stork viser at området har potensial også for å funksjoner utover de helt lokale. Som hekkeområde har nok området liten betydning, og for dette området er det også vannstandssvingningene i Lågen som begrenser hekkemulighetene for bakkehekkende våtmarksfugl. Tidligere observasjoner, sammen med registreringene i januar 2024, viser at dette er et lokalt viktig overvintringsområde for vannfugl.

3.3 Stærnes-Vårvik

Kommune: Rollag

Kartlegger: Kamilla Svingen og Bjørn Harald Larsen

Registreringsdatoer: 7. juni 2023 (Kamilla Svingen og Bjørn Harald Larsen) og 23.1.2024 (Bjørn Harald Larsen)

3.3.1 Kort beskrivelse

Lengre strekning langs Lågen med flomdammer, evjer, flomløp (delvis avsnørte), bekkeutløp og et par større øyer og elveører. Stærnestjønn er den største flomdammen, og trolig den viktigste for våtmarksfugl i området. På begge sider av Numedalslågen grenser undersøkelsesområdet til store arealer med oppdyrket mark og restarealer med skogsmark, samtidig som man har flere evjer, bukter, viker og flomdammer langs strekningen. På arealene med fastmark langs elvebreddene hvor flompåvirkningen er mindre har man smale striper med gjenstående kantvegetasjon som veksler mellom bjørkedominert svak-lågurtskog og grandominert blåbærskog (Svingen mfl. 2024).

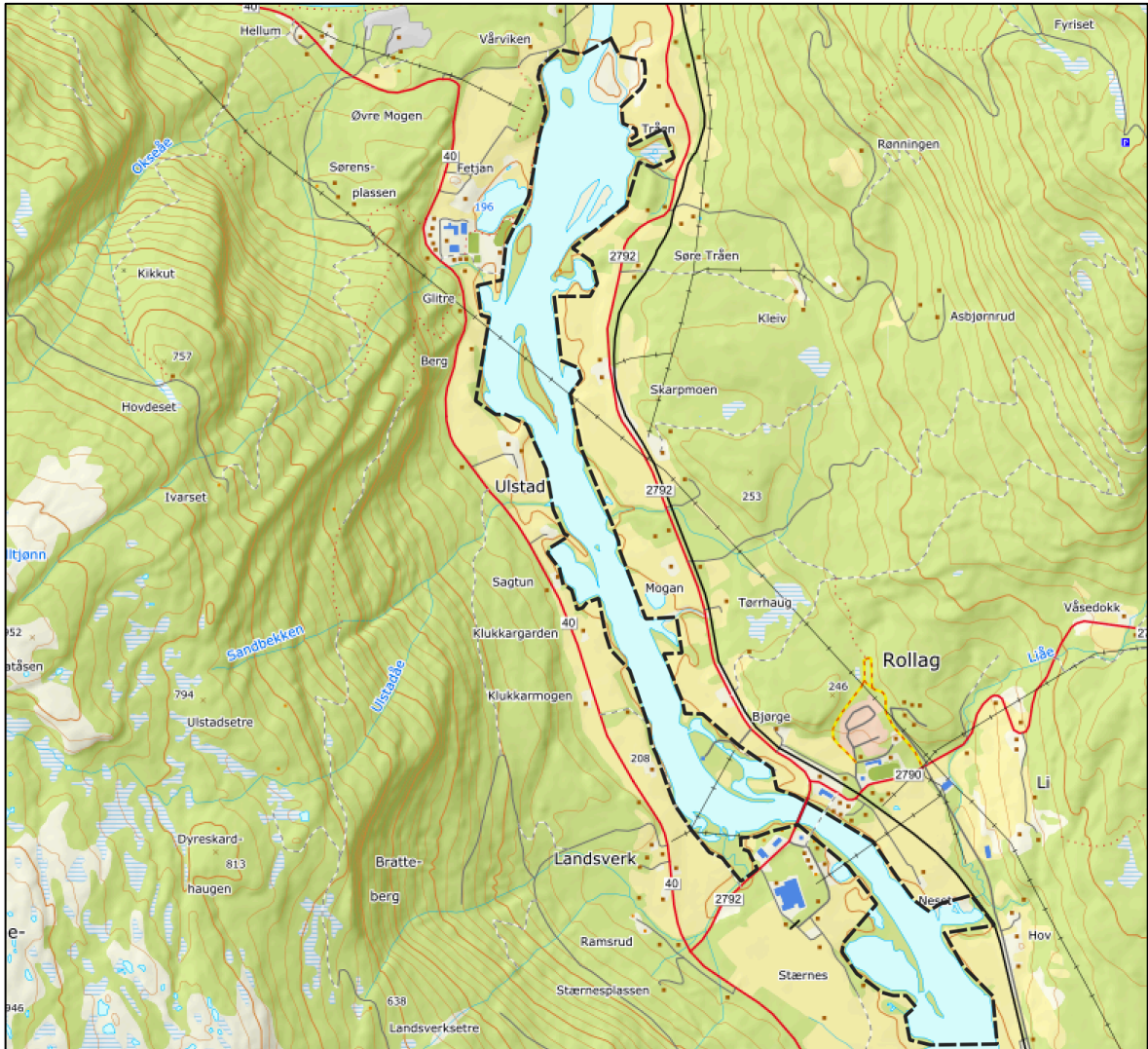
3.3.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6.2023, fra Tisle i nordre delen, Fetjantjønn sentralt i området og Landsverk og Stærnes helt i sør. I nord ble 12 stokkender (10 hanner og 2 hunner), 4 krikkandhanner, 8 kvinender (4 par) og 10 grågjess registrert, mens det ved Stærnes ble observert 3 kvinender (2 hanner og 1 hunn) og 1 laksand hunn. Den 12.10.2023 ble flaggspett observert ved Bjørge.

I en stor del av området ble det også utført tellinger av overvintrende vannfugl 23.1.2024, etter en av flere harde kuldeperioder vinteren 2023/24. Dette til tross viste det seg at området hadde betydelige mengder med sangsvaner, til sammen 86 ind. Det viktigste området på vinteren ser ut til å være fra Neset og ut i bassenget sør for Søre Stærnes (noe fugl lå også sør for avgrenset

område). I dette området ble det registrert 52 sangsvaner (hvorav 5 ungekull), 1 stokkand, 5 toppender og 4 kvinender. Toppand er en uvanlig overvintringsart i regionen. Ved brua i Rollag var det 2 kvinender og 1 fossekall, mens ved Ulstadøya lå 3 kvinender. Mellom Vårviken og Rønningsøy i nordre del, beitet 34 voksne sangsvaner og 3 kvinender.

I AO ligger det en registrering av 28 sangsvaner, 10 stokkender, 7 kvinender og 1 laksand fra «Søre Stærnes, Numedalslågen» den 18.1.2015.

Figur 8. Avgrensning av kartleggingsområdet Stærnes-Vårvik i Rollag kommune.

På jordene nord for Stærnes raster en del traner på våren, som f.eks. 16 ind. 22.4.2012. Videre ligger det i AO totalt 417 fugleobservasjoner fra «Rollag, Rollag», dvs. fra Rollag sentrum inkludert elva, strandsona og dyrket mark langs elva. Det er vanskelig å vurdere hvilke av disse registreringene som er relevante for området Stærnes-Vårvik. Vinterobservasjoner av sangsvane (opptil 11 ind. 21.2.1999) er utvilsomt relevant, og det samme gjelder små antall av kanadagås, stokkand, krikkand, toppand, kvinand, laksand, gråhegre, grønnstilk og fossekall fra vinterhalvåret og/eller trekketidene. Stokkand ser ut til å opptre noe mer tallrikt på høsten, bla. 50 ind. 14.10.2017. Strandsnipe, enkeltbekkasin og vintererle er registrert i hekketida. I tillegg er det her gjort registreringer av næringssøkende fiskeørn (VU) og overflygende hønehawk (VU), vandrefalk og lerkfalk (NT). Det ligger også noen observasjoner av vipe (CR) og trane på denne lokaliteten, og dette kan være fugler som enten søker næring på elveører el. eller på jorder inntil elva. I evja ved Landsmark på vestsida av Lågen ved Rollag sentrum, ble enkeltbekkasin registrert 20.8.2013.

Utenfor Landsverk ble det registrert hele 52 sangsvaner 6.1.2002, mens det kun ble registrert 3 ind. av arten her 18.1.2015.

Figur 9. Strekingen langs Lågen mellom Stærnes og Vårvik er et viktig overvintringsområde for sangsvaner. Bildet viser en voksen fugl og to ungfugler. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Fiskeørn (VU) ble observert næringsøkende i flomdammen ved Killingfet 17.4.2016, mens det 2.3.2013 ble registrert 11 beitende sangsvaner i Lågen utenfor Ulstad. Innenfor øya vest for Tjuvehaugen ligger det inne registreringer av 2 grågjess (mulig reproduksjon) og næringsøkende stokkand, toppand (1 hann) og kvinand (1 hann) fra 30.5.2023.

3.3.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Elvestrekningen er et viktig overvintringsområde for sangsvane, stokkand og kvinand og har muligens også viktige funksjoner for disse artene sein høst og tidlig vår. For sangsvane er strekningen regionalt viktig. Videre vurderes det at området er lokalt til regionalt viktig som rasteområde for våtmarksfugl vår og høst. Hekking vil begrenses noe av store vannstandssvingninger i Lågen, der reir vil kunne oversvømmes under vår- og forsommerflom. Registreringene i 2023 kan tyde på at det hekker noe mer våtmarksfugl i området enn det som tidligere er registrert.

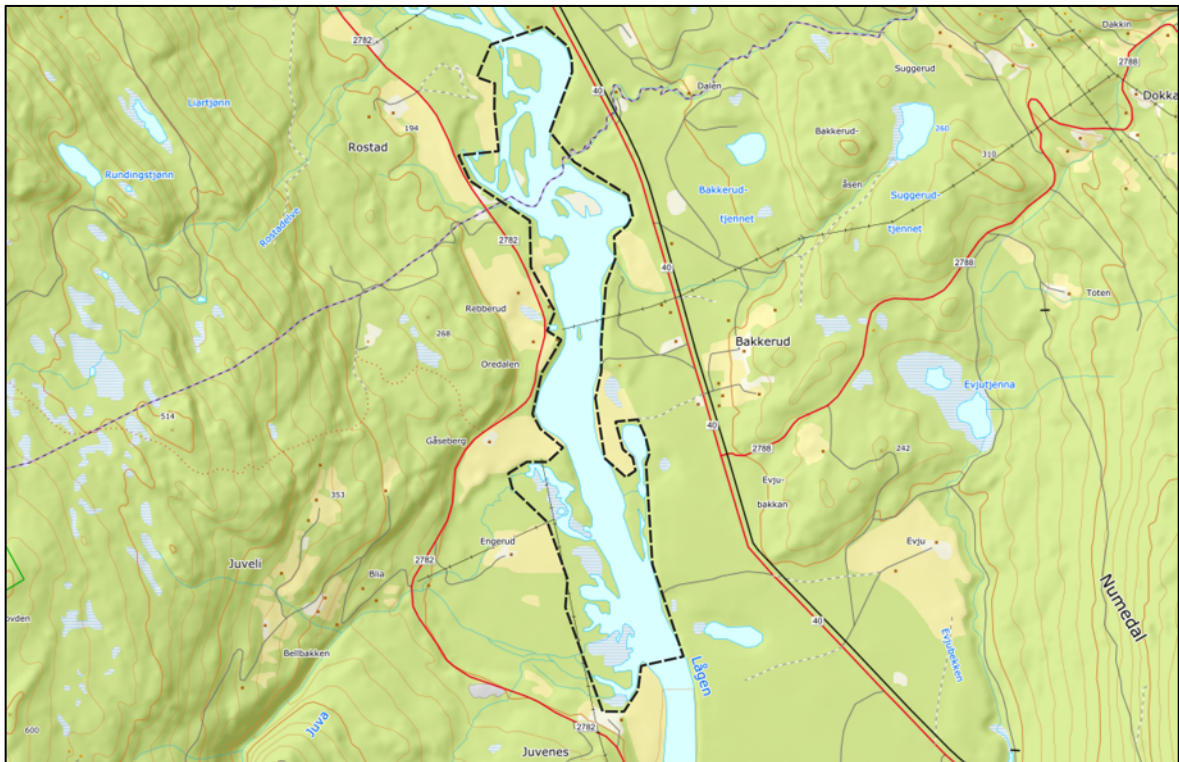
3.4 Meenga-Holmen (Meenga)

Kommune: Flesberg og Rollag

Registreringsdatoer: 7. juni 2023 (Kamilla Svingen og Bjørn Harald Larsen), 28. juli 2023 (Kamilla Svingen) og 23. januar 2024 (Bjørn Harald Larsen)

3.4.1 Kort beskrivelse

Mesteparten av området ligger i Flesberg kommune, men den helt nordre delen ligger i Rollag. En lengre strekning av Lågen med øyer, elveører, flomløp, flomdammer, evjer og små bekkedeltaer. Meenga, der Juva renner ut i Lågen på vestsida, er det viktigste våtmarksområdet innenfor kartleggingsområdet. En overføringstunnel munner ut nord for Holmen/Bjørkengje, og denne sørger for at Lågen er isfri hele vinteren et stykke nedover i området (nedre deler islegges i kuldeperioder).

Figur 10. Avgrensning av kartleggingsområdet Meenga-Bjørkengje i Flesberg kommune.

3.4.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6. og 28.7.2023. Under det første besøket ble følgende registreringer av våtmarksfugl gjort ved Meenga (fra Meengstøa på vestsida av Lågen): 10 overflygende grågjess, 1 par stokkand, 7 kvinender (2 hanner og 5 hunner), 1 varslende enkeltbekkasin, 1 grønnstilk med hekkeatferd, 2 strandsniper og 1 syngende sivpurv ble observert – i tillegg til 1 varslende tårnfalk rett nord for Meenga og syngende møller og varslende svartspett ellers i området. Vintererle ble sett ved evja sørøst for Gåseberg i juli. I området Bakkerudholmen-Sundbakken ble det i juni observert ett grågåskull med 3 små unger, 1 krikkand hann, 7 kvinender (3 par + 1 hunn), 2 varslende strandsniper og 1 syngende sivpurv.

I det meste av området ble det talt overvintrende vannfugl 23.1.2024. På tross av en usedvanlig kald vinter, ble det registrert til sammen 20 sangsvaner og 4 kvinender i området, de fleste langs vestsida av Lågen mellom Gåseberg og Meenga. Det var krevende å få oversikt over hele området, og særlig i nordre del må det forventes at det ble oversett vannfugl.

Meenga er godt besøkt av ornitologer, og i alt ligger det inne 279 observasjoner fra området i AO. Av rødlistearter er det hovedsakelig snakk om næringssøkende fiskeørn (VU) og sandsvale (VU), samt en del observasjoner av grønnfink (VU), gulspurv (VU), tårnseiler (NT), stær (NT) og gjøk (NT) i hekketida. Lerkefalk (NT) ble sett på næringssøk 16.5.2020. Enkeltbekkasin, grønnstilk, strandsnipe, vendehals, sivpurv og tornskate antas å hekke/ha hekket, mens arter som grågås, kanadagås, stokkand, krikkand, kvinand, laksand, trane, gluttsnipe, skogsnipe, grønnstilk og vintererle ses i små til moderate antall under vårtrekket først og fremst. Sangsvane er også tidligere registrert på vinteren i små antall (f.eks. 10 ind. 1.1.2017, 3 ind. 24.2.2019). Varsler ble observert 22.6.2020, men det er allikevel usannsynlig at den skal hekke her i lavlandet. Blåstrupe har blitt observert flere ganger på vårtrekket.

Figur 11. Varsler er sett i hekketida på Meenga, men det er usannsynlig at arten skal hekke her. Varsler er i hekketida knyttet til åpen fjellskog og store, glissent tresatte myrområder i øvre del av barskogsbeltet i Norge. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Utover våren samles trolig noe mer vannfugl i Meenga/Gjuvadeltaet; f.eks. ble 14 sangsvaner, 14 kvinender og 2 kanadagjess registrert i Gjuvadeltaet 2.3.2013.

3.4.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Meenga/Gjuvadeltaet er det viktigste våtmarksområdet innenfor dette området og har lokal til regional verdi som raste-, hekkeplass og overvintringsområde for våtmarksfugl, i tillegg til at noen andre litt uvanlige arter hekker, slik som vendehals og tornskate. Hekking av våtmarksfugl begrenses noe av store vannstandssvingninger i Lågen, der reir vil kunne oversvømmes under vår- og forsommerflom. Den nordre delen av området har også noen viktige kvaliteter for våtmarksfugl, og bedre undersøkelser her ville sannsynligvis vise at mange våtmarksfugler bruker dette området i trekketidene, trolig også til overvintringsområde – eller næringsområde sein høst og tidlig vår. Grågås er en uvanlig hekkefugl i innlandet i tidligere Buskerud fylke, selv om arten nå er i ekspansjon i regionen.

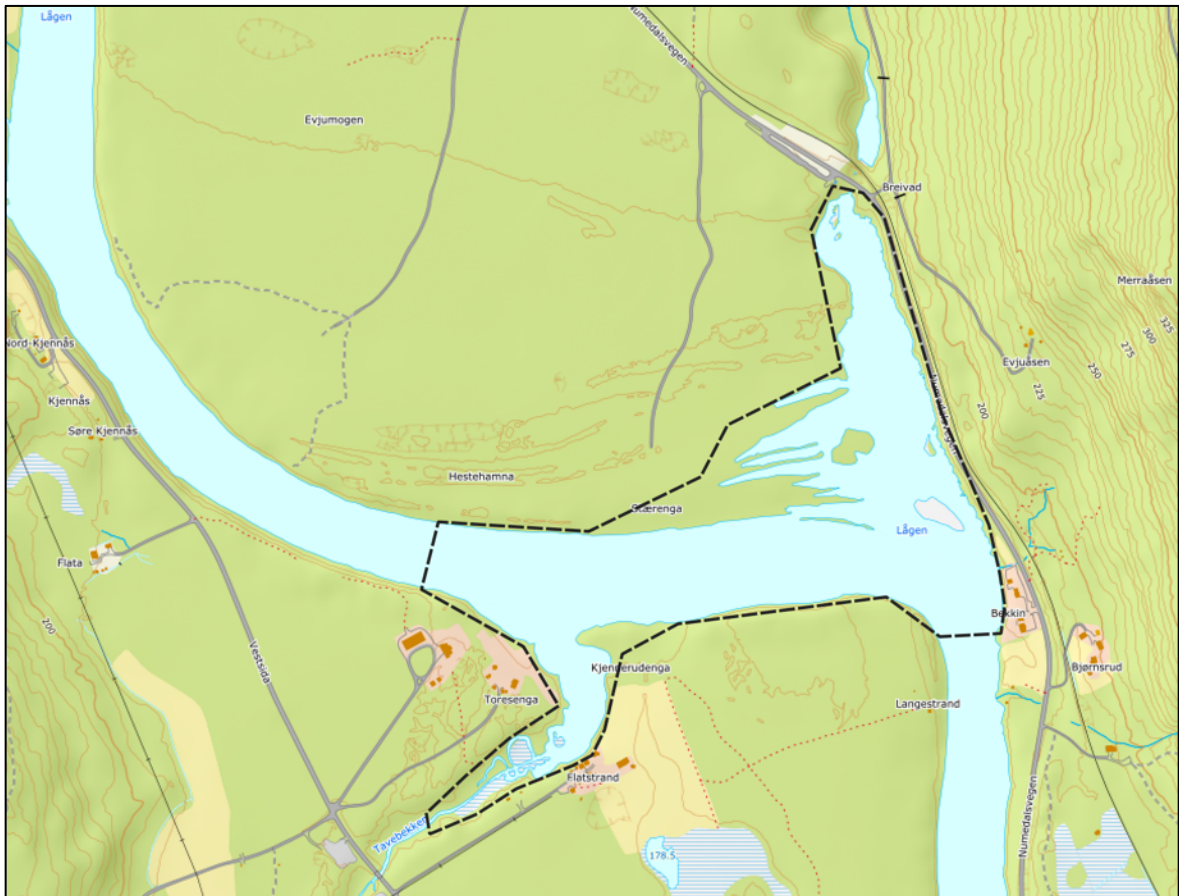
3.5 Stærenga

Kommune: Flesberg

Registreringsdatoer: 7. juni 2023 (Kamilla Svingen og Bjørn Harald Larsen) og 23. januar 2024 (Bjørn Harald Larsen)

3.5.1 Kort beskrivelse

Bakevje i Lågen mot nord inn mot Breivad, der Evjubekken renner ut – med flere øyer, elveører og smale vik, samt ei evje ved utløpet av Tavebekken på vestsida av Lågen (Kjennerudenga). På nordsida av Lågen er det mest barskog, mens det på de mer flomutsatte stedene er åpen flomfastmark og helofyttsump. Evja ved utløpet av Tavebekken har også partier med jordvannsmyr og fattig myr- og sumpskog.

Figur 12. Avgrensning av kartleggingsområdet Stærenga i Flesberg kommune.

3.5.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6.2023. En del våtmarksfugl ble observert rundt øyene og elveørene sørøst i området; 3 voksne sangsvaner, 4 stökkender (3 hanner og 1 hunn), 1 par krikkand, 4 kvinender (1 hann og 3 hunner), 1 skogsnipe (trekk), 3 strandsnipen (trolig hekking) og 2 syngende sivpurvhanner. For øvrig ble grønnspett, svartspett (trommende) og trepiplerke (syngende) registrert.

Under tellingene av overvintrende vannfugl 23.1.2024 ble det registrert 5 voksne sangsvaner, 4 kvinender, 2 laksandhanner og 2 fossekaller i kandidatområdet.

I AO ligger det kun noen få observasjoner av sangsvane, både fra vinteren og sommeren, samt to observasjoner av trane (2 ind. 6.8.2018 og 2 ind. 15.4.2021). Fra «Lågen ved Bekken», som også ligger innenfor undersøkelsesområdet, er det lagt inn noen flere observasjoner, bla. av næringsøkende fiskeørn, mulig hekking av krikkand, overvintrende sangsvaner (bla. 15 ind. 31.12.2013 og 9 ind. 10.1.2015), 9 laksender 13.8.2020 (antakelig et ungekull) og mulig hekking av strandsnipe.

3.5.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Området synes å være et lokalt viktig overvintringsområde for sangsvane og dels også kvinand og fossekall. I tillegg raster både sangsvane og ender (stökkand, krikkand, kvinand, laksand og siland) i trekktidene. Noen arter hekker også, i hvert fall krikkand og strandsnipe, trolig også stökkand og kvinand. Hekking vil begrenses noe av store vannstandssvingninger i Lågen, der reir vil kunne oversvømmes under vår- og forsommerflom.

Vår vurdering er at Stærnes har relativt stort potensial for overvintring, rasting og hekking av våtmarksfugl, og trolig er av de viktigste områdene i så måte i Flesberg kommune. Verdiene er nok hovedsakelig av lokal karakter, men relativt høye antall av sangsvane gjør at verdien nærmer seg regional.

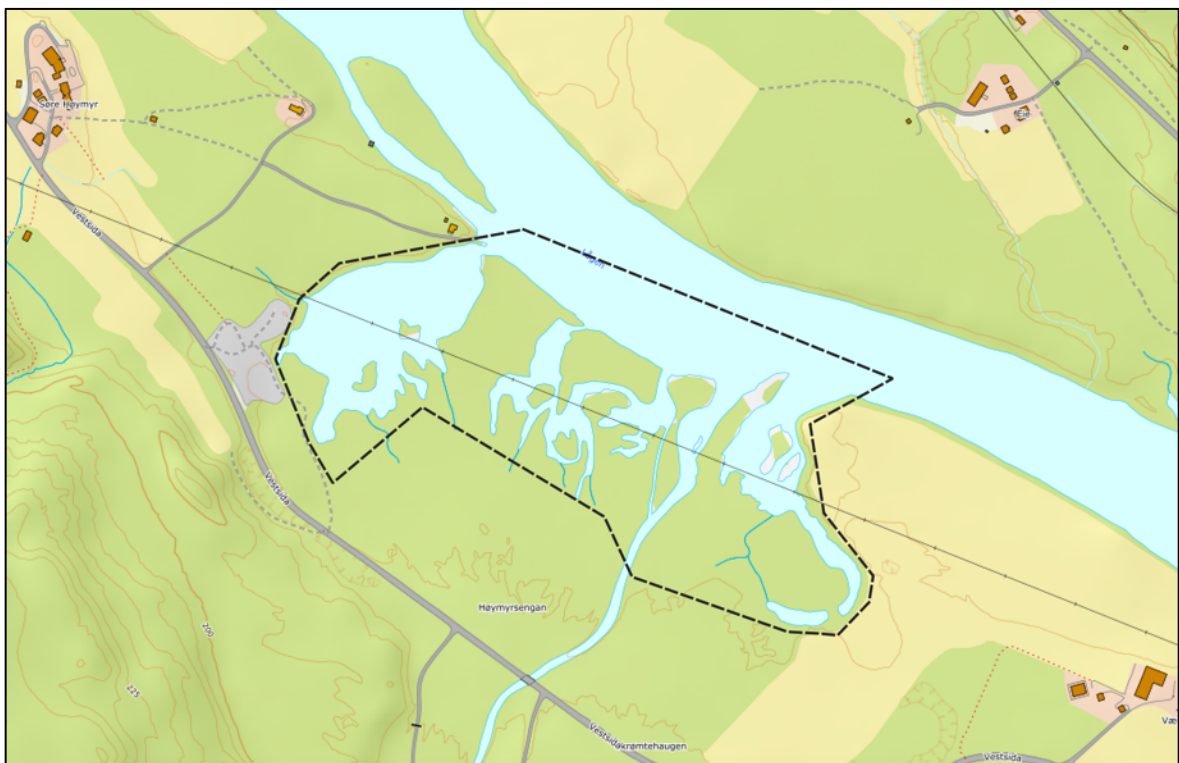
3.6 Høymyrsengan

Kommune: Flesberg

Registreringsdatoer: 7. juni 2023 (Kamilla Svingen og Bjørn Harald Larsen) og 23. januar 2024 (Bjørn Harald Larsen)

3.6.1 Kort beskrivelse

Flomdammer og evjer ut mot Lågen mellom Søre Høymyr og Væråsmogen. Deler av området er deltaet til Trolielva i Lågen, og i øst er det en avsnørt og delvis gjengrodd meandersjø. Våtmarksområdet veksler mellom myrområder, flomdammer, sumpskog, åpen flomfastmark, belter med helofyttsump og fastmarkskogsmark. Området virker å ha lavere vannstand i dag enn hva det ser ut som på gamle flyfoto fra 1979. Deler av området har nok ligget mer permanent under vann eller hatt mer regelmessig flompåvirkning tidligere. Disse områdene forsumpes nå, men har fortsatt nokså grunn torv. Der flompåvirkningen avtar har man også områder med fattig og intermedier myr- og sumpskogsmark dominert av furu med noe innslag av gran og bjørk (Svingen mfl. 2024).

Figur 13. Avgrensning av kartleggingsområdet Høymyrsengan i Flesberg kommune.

3.6.2 Fugleregistreringer

Området ble først undersøkt 7.6.2023. Av våtmarksfugl ble det observert 3 skogsnipe (trolig rastende på trekket) og 2 par strandsnipe med hekkeatferd. Under tellingene av overvintrende vannfugl 23.1.2024, ble 3 voksne sangsvaner og 3 kvinender observert på Lågen utenfor engene.

Det foreligger ingen registreringer av fugl fra området i AO, mens Lågen ved Høymyr ser ut til å ha noen sangsvaner og kvinender på ettervinter/tidlig vår. Ut fra beskrivelsen i Naturbase (Miljødirektoratet 2023), der Høymyrsengan betegnes som et viktig fugleområde, er det påfallende at så lite opplysninger finnes fra området, til tross for at det er lett tilgjengelig og ligger nær Kongsberg – med mange aktive ornitologer.

3.6.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Området vurderes å ha godt potensial som rasteområde for våtmarksfugl vår og høst, samt som næringsområde for sangsvane og andre vannfugler seinhøstes og tidlig vår. Hekking vil begrenses noe av store vannstandsvingninger i Lågen, der reir vil kunne oversvømmes under vår- og forsommerflom. Tilgjengelig informasjon gir ikke grunnlag for å tro at det er snakk om mer enn et lokalt viktig område.

3.7 Øyenlågen

Kommune: Kongsberg

Registreringsdatoer: 7. juni 2023 (Bjørn Harald Larsen), 3. juli 2023 (Knut Hessen, Kirstin Maria Flynn Steinsvåg og Bjørn Harald Larsen) og 23. januar 2024 (Bjørn Harald Larsen)

3.7.1 Kort beskrivelse

Delvis avsnørt meandersjø med tilgrensende flommark, helofyttsumper og flomskogsmark. Det renner flere bekker inn i Øyenlågen fra lia i nordvest og øst, der den største og viktigste er Hvamselva – som kommer inn i Øyenlågen fra nord midt på østsida av kroksjøen (Svingen mfl. 2024). Våtmarksområdet har flomskogsmark dominert av gråor, gråselje og vierarter hovedsakelig.

Figur 14. Avgrensning av kartleggingsområdet Øyenlågen i Kongsberg kommune.

3.7.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6. og 3.7.2023. Ved det første besøket ble det registrert bl.a. 4 stokkandhanner og 1 kvinandhunn. Bjørn Roar Skullestad observerte en sivhauk hann like før registrator ankom lokaliteten. Den 3.7. ble 1 overflygende musvåk og 1 sirkende vandrefalk sett (over østsida av Lågen). I januar 2024 var Lågen utenfor Øyenlågen islagt.

Området er mye besøkt av ornitologer, og til sammen ligger det ca. 1650 fugleobservasjoner på lokalitetene Øyenlågen, Øyen og Hvam i AO. I tillegg har Bjørn Roar Skullestad bidratt med viktig informasjon om fuglelivet i Øyenlågen. Arbeidet med å sette opp et fugletårn er i gang i området.

Øyenlågen er et lokalt til regionalt viktig rasteområde for våtmarksfugl under vårtrekket. Av maksimumsantall kan nevnes 26 sangsvaner, 16 knoppsvaner, 10 krikkender, 8 toppender, 18 gluttstniper og 150 kortnebbgjess (rastende flokk 23.4.2012). Av registreringer av sjeldne arter kan nevnes dobbeltbekkasin 5.5.2002, skjeandpar 20.5.2012 og isfugl 22.4.2009. Rovfugl bruker området til næringssøk, og bla. foreligger 10-15 observasjoner av fiskeørn (april-juli) og 2-3 observasjoner av lerkfalk og vandrefalk de seinere årene, mens 1 2K hann myrhauk ble sett 16.4.2023 og 1 1K sivhauk 10.8.2016.

Hekking av bakkehekkende våtmarksfugl begrenses av vannstandssvingningene i Lågen.

Knoppsvane hekket tidligere i Nesrenna, men fikk sjelden fram unger pga. flom. Men etter at en kunstig hekkeplattform ble lagt ut, er det registrert vellykket hekking flere ganger på slutten av 1990-tallet og utover 2000-tallet. De siste årene er det ikke registrert hekking i området.

Sangsvane ble observert i kurtise i 2023, men ingen hekking ble påbegynt. Kanadagås har hekket enkelte år, mens stokkand og kvinand er regelmessige hekkefugler. Laksand hekket i 2010, mens krikkand muligens har hekket. Både skogsnipe og strandsnipe hekker med 1-2 par. Myrsanger hevder territorium med noen års mellomrom, mens nattergal (NT) ble hørt syngende i 2003 og 2011. Vannrikse (VU) hevdet territorium i august 2000 og juni 2004. Åkerrickse (CR) sang fra ei eng på Øyen i 2000 og ved Hvam i 2009, samt vaktel (VU) ved Hvam i 2014. Rosenfink (NT) kan også høres i området år om annet, mens sanglerke (NT), sivspurv og gulspurv (VU) hekker med flere par. Lerkfalk (VU) hekket muligens i 2023.

Figur 15. Sivhauk (NT) blir sett en sjelden gang i Øyenlågen, bl.a. ble en hann observert av Bjørn Roar Skullestad rett før vår befarig 7.6.2023. Her en utfarget hann fra Nabbetorpdammen i Fredrikstad høsten 2022. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Under høsttrekket samles en del ender i området, med stokkand som den klart mest tallrike (maksimumsregistrering: 350 ind. 14.9.2022). Ellers kan nevnes 21 brunnakker 2.-18.10.1998 og

40 krikkender 14.9.2022. Sangsvane opptre i moderat antall, med opptil 14 ind. 5.11.2023. Vadere er for det meste fåtallige, men en flokk på 18 gluttsniper ble sett 10.7.2006. Av andre observasjoner på høsten kan nevnes 1 voksen bergand hunn 8.11.2023, 1 rastende sotsnipe 27.8.1999, 1 1K sivhauk (NT) 10.8.2016, 1 stjertandhann 14.9.2022 og 1 myrhauk 2.10.1998 og 30.8.2009. Vandrefalk er sett et par ganger de siste to årene, mens varslere observeres jevnlig på seinhøsten (9 observasjoner i oktober-november).

Selve Øyenlågen islegges tidlig, men i milde førjulsvintrer kan svaner ses inn i desember; slik som i 2022 – da det ble sett 14 sangsvaner og 4 knoppsvaner 4.12.

Bjørn Roar Skullestad (pers. medd.) har gitt en del opplysninger som ikke ligger i AO – eventuelt er skjernet, bl.a. at storspove (EN) og småspove (NT) raster under trekket (i AO ligger kun ett funn av 2 småspover i flukt 10.5.2021), at lercefalk hekket nær vannkanten i selve Øyenlågen i 2023, at isfugl er sett hver sommer de seinere årene (ikke funnet hekkende ennå) og at havørn har blitt sett jevnlig de seinere årene.

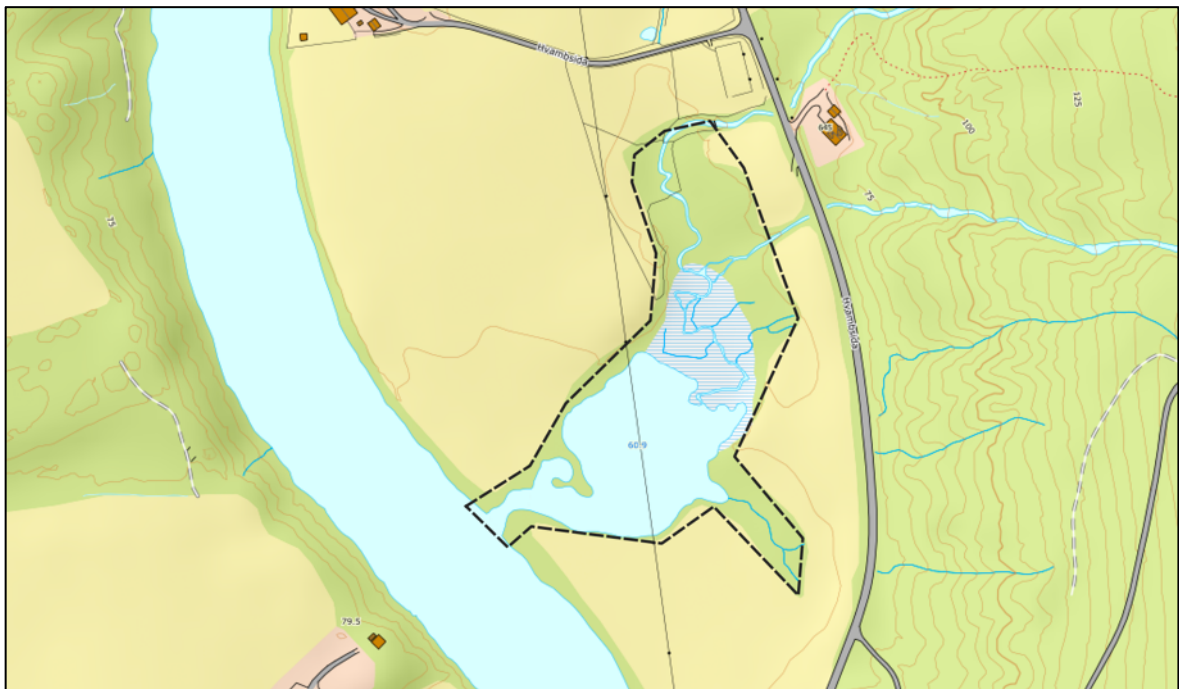
3.7.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Samlet vurderes Øyenlågen å ha regional verdi som raste- og hekkeplass for våtmarksfugl og kulturlandskapstilknyttede arter. Viktigste funksjon er som rasteområde under vårtrekket. Området er så godt undersøkt at det neppe er snakk om noe potensial ut over det som er registrert av verdier for fugl.

3.8 Senningsevja

Kommune: Kongsberg

Registreringsdato: 7. juni 2023 (Bjørn Harald Larsen)

Figur 16. Avgrensning av kartleggingsområdet Senningsevja i Kongsberg kommune.

3.8.1 Kort beskrivelse

Flomdam ut mot Lågen sør for Senning, der Sendingelva og en bekk munner ut. Flomdammen er omgitt av en smal brem av lauvskog mot dyrket mark, men i nord er det en større flommarkskog dominert av gråor og vierarter. Utløpet fra Senningsevja til Lågen grenser til et meandrerende parti i elva. Bekkene som renner gjennom myr- og sumpskogen i evja er også meandrerende (Svingen mfl. 2024).

3.8.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6.2023. Ingen våtmarksfugl ble observert, kun vanlige spurvefugler, inkludert bl.a. syngende gulsanger og hagesanger.

Det ligger få observasjoner i AO fra lokaliteten, der 2 krikkender 5.6.2018 er nevneverdig. Ål (EN) ble observert 16.7.2012.

3.8.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Det foreligger svært lite dokumentasjon om fuglelivet i flomdammen, men potensialet for hekking og resting av våtmarksfugl er nokså godt. Verdien er uansett kun av lokal karakter. Hekking vil begrenses noe av store vannstandssvingninger i Lågen, der reir vil kunne oversvømmes under vår- og forsommerflom.

3.9 Sandsvær prestegård (Lindembekken utløp)

Kommune: Kongsberg

Registreringsdato: 7. juni 2023 (Bjørn Harald Larsen)

3.9.1 Kort beskrivelse

Evje og bekkeutløp i Lågen sørvest for Sandsvær prestegård. Evja der Lindembekken munner ut i Lågen har utbukninger med åpent vannspeil, helofyttsummer og noe åpen flomfastmark og rikmyr. De indre og vestlige delene av kartleggingsområdet består av et sammensatt våtmarksområde langs et meandrerende parti av Lindembekken. Bekken renner gjennom en liten ravinedal, og det er flere mindre kroksjøer langs dette partiet (Svingen mfl. 2024).

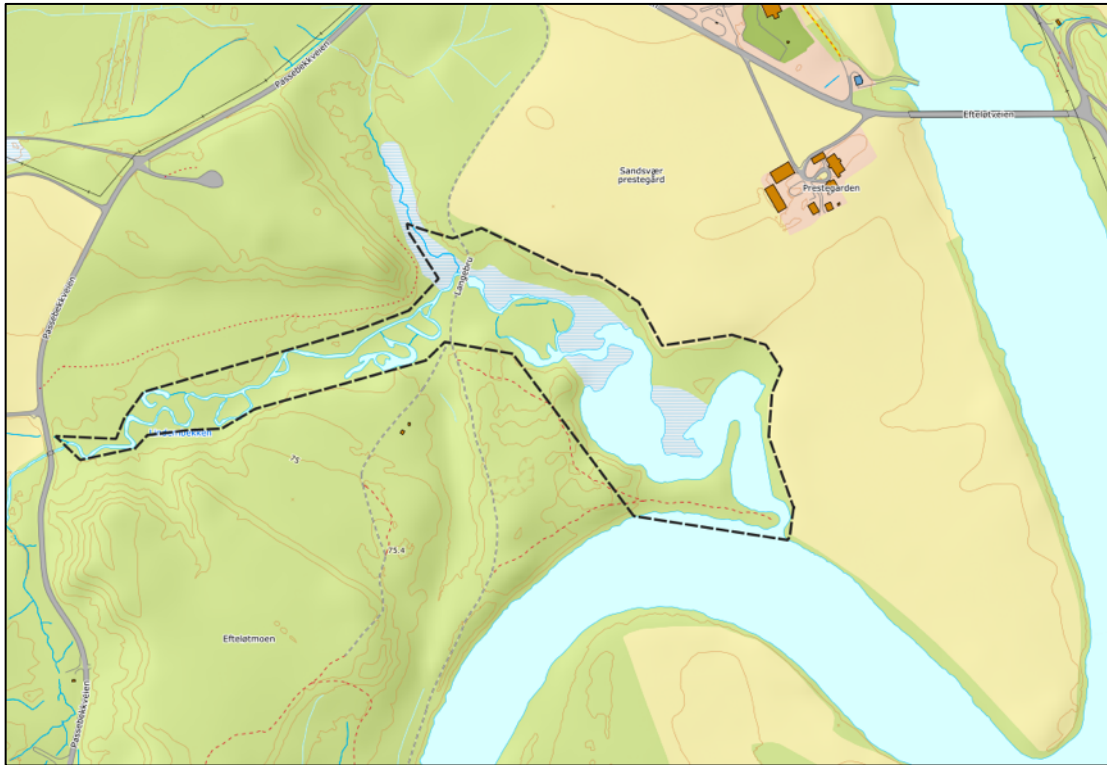
3.9.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6.2023. Ingen våtmarksfugl ble observert, kun vanlige spurvefugler, inkludert bl.a. syngende munk og gulsanger.

I AO ligger det kun ca. 20 observasjoner fra området. Av registreringer kan nevnes 30 stokkender, 1 gråhegre, 1 kvinand, overflygende musvåk og 20 grågjess 26.-28.8.2016. Granmeis (VU) og hønsehauk (VU) er observert mer tilfeldig. Skogsnipe ble observert 2.7.2023, og lokaliteten kan egne seg som hekkeplass for arten. Helt oppe ved Passebekkveien ble rosenfink (NT) og bøksanger hørt syngende 29.5.2011.

3.9.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Utløpet av Lindembekken antas å være et lokalt viktig raste- og hekkeområde for våtmarksfugl, selv om det foreligger få registreringer fra lokaliteten. Hekking vil begrenses noe av store vannstandssvingninger i Lågen, der reir vil kunne oversvømmes under vår- og forsommerflom. Området har potensial for resting av bl.a. sangsvane på seinhøsten og tidlig vår.

Figur 17. Avgrensning av kartleggingsområdet Sandsvær prestegård (Lindembekkens utløp) i Kongsberg kommune.

Figur 18. Overflygende eller næringsssøkende musvåker blir sett i flere av våtmarksområdene langs Numedalslågen i Kongsberg, bl.a. ved Lindembekkens utløp sør for Sandsvær prestegård. Bildet viser en ungfugl på høsten langs Einafjorden i Vestre Toten. Foto: Bjørn Harald Larsen.

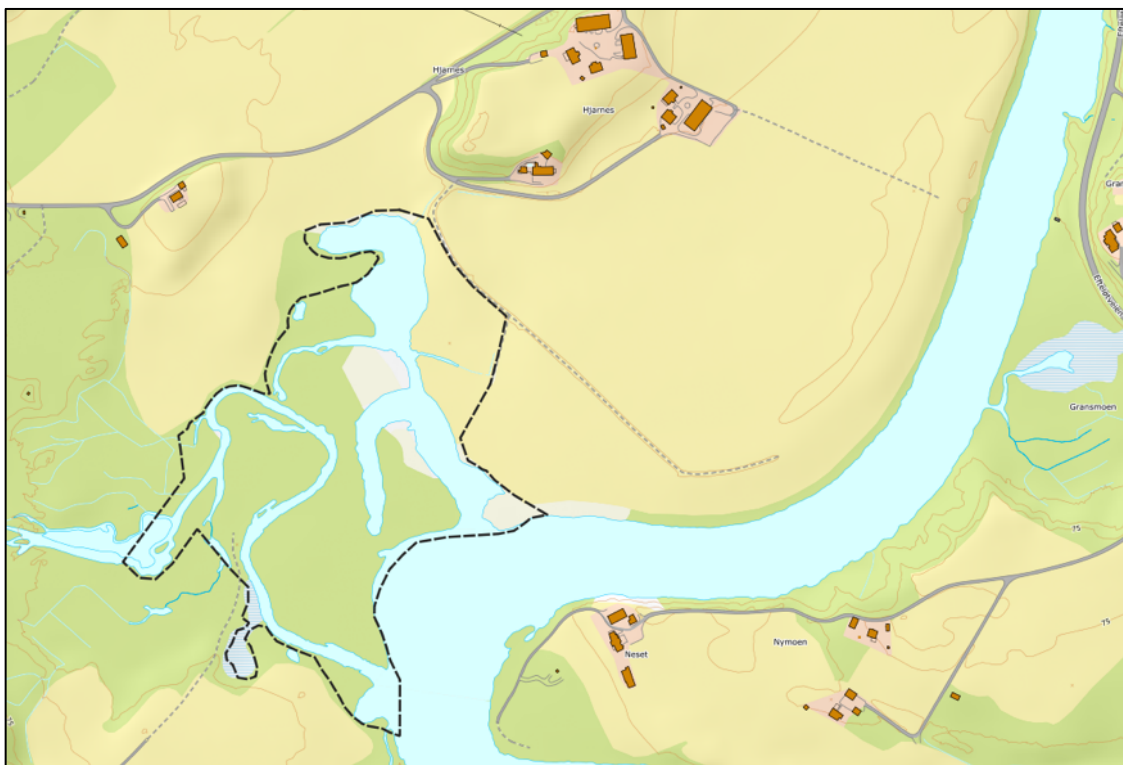
3.10 Kvernaelva (Hjarnesdeltaet)

Kommune: Kongsberg

Registreringsdato: 7. juni 2023 (Bjørn Harald Larsen)

3.10.1 Kort beskrivelse

Elveutløp med meandrerende elveløp ut mot Lågen og ei større evje som går nordover mot Hjarnes. Denne evja ser ut til å være dannet av tre delvis avsnørte meandrer langs Kvernaelva (se figur 19) – den nordre er muligens bare en flomdam. Våtmarksområdet har flomskogsmark dominert av boreale treslag og vierarter hovedsakelig.

Figur 19. Avgrensning av kartleggingsområdet Kvernaelva (Hjarnesdeltaet) i Kongsberg kommune.

3.10.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6.2023. Av våtmarksfugl ble 3 sildemåker registrert overflygende. Rosenfink (NT) sang ved vegen som går ned til Lågen (innenfor kartleggingsområdet). I skråningen sørvest for Hjarnes (utenfor kartleggingsområdet) hevdet en myrsanger territorium.

I alt ligger det 242 fugleobservasjoner i AO fra området. Andefugler raster i små til moderate antall, f.eks. 8 krickender, 8 toppender, 4 traner og 15 grågjess 25.4.2023, 5 stokkender 21.5.2014, 22 kanadagjess 19.5.2015 og 60 kanadagjess 9.9.2015. Kvinand og laksand er observert i hekketida, men uten at hekkefunn er gjort. Også i dette området vil vår-/forsommerflommen i Lågen begrense mulighetene for bakkehekkende vannfugl.

Vipe (CR) ble tidligere registrert jevnlig, men har nå ikke blitt sett etter 2017. Hekking ble sist registrert for 8-9 år siden (Bjørn Roar Skullestad pers. medd.). Også vadefugl kan raste i området, slik som grønnstilk, rødstilk, enkeltbekkasin og strandsnipe. Enkeltbekkasin hekker trolig i området. Det samme gjør sivspurv og gulspurv (VU). Rosenfink (NT) har også tidligere blitt registrert her. Bjørn Roar Skullestad (pers. medd.) oppgir at sivsanger har hevdet territorium i området.

Av mer tilfeldige funn kan nevnes at haukugle ble sett 2.10.2016. Observasjoner i 2023 kan tyde på at noen rovfuglarter bruker området til næringssøk i og etter endt hekketid. Den 17.7.2023 ble 3 tårnfalker observert i området, og den 27.7.2023 både 1 voksen lerkfalk og 4 vandrefalk (trolig et ungekull – bilde som dokumenterer observasjonen viser en ungfugl).

3.10.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Hjarnesdeltaet, som området betegnes i AO, er et lokalt til regionalt viktig rasteområde for våtmarksfugl under vår- og høsttrekket. Området er relativt godt undersøkt, slik at potensial for viktige funksjoner utover det som er påvist vurderes som lite.

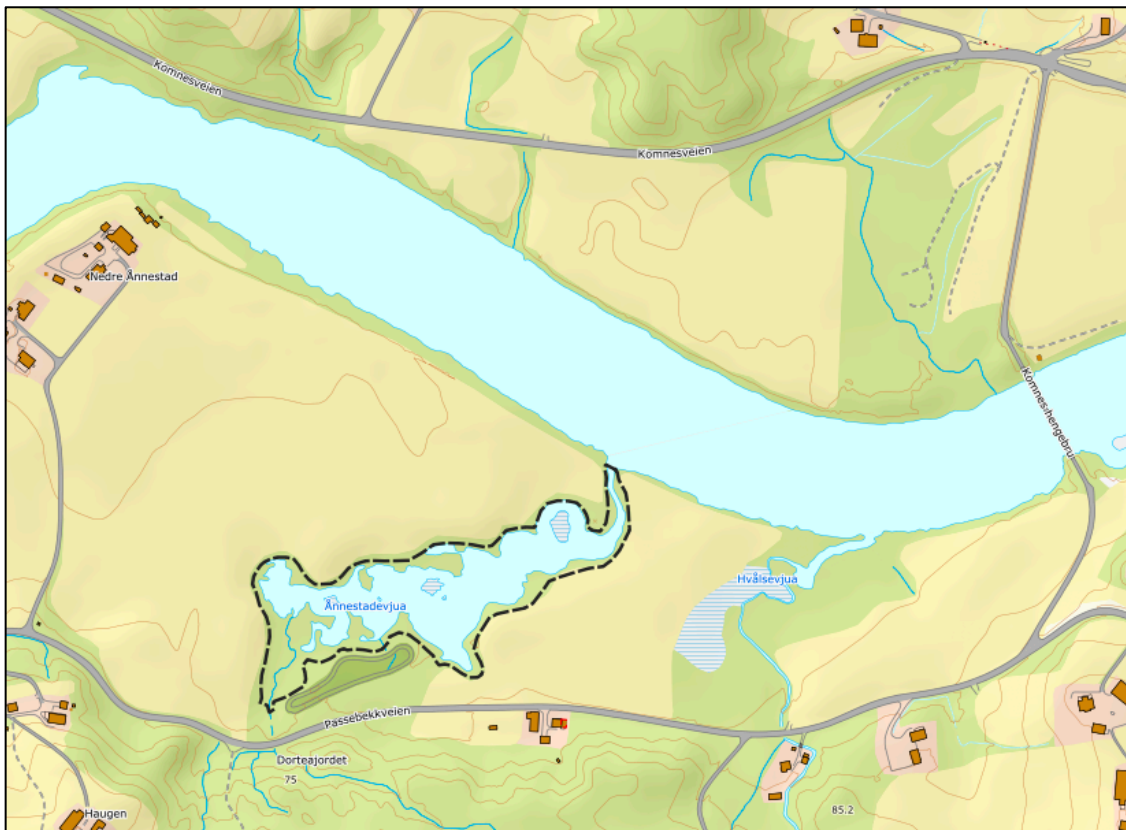
3.11 Ånnestadevja

Kommune: Kongsberg

Registreringsdato: 7. juni 2023 (Bjørn Harald Larsen)

3.11.1 Kort beskrivelse

Større evje med åpent vannspeil og helofyttsummer. Smal brem med lauvskog mellom evja og dyrket mark rundt hele evja, noe bredere i sørvest.

Figur 20. Avgrensning av kartleggingsområdet Ånnestadevja i Kongsberg kommune.

3.11.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6.2023. Av våtmarksfugl ble 5 stokkand hanner og ei trane registrert, for øvrig vanlige spurvefugler – som bl.a. gulsanger. Stokkand hekker trolig lokalt, kanskje også innenfor området, mens det er lite sannsynlig at trane hekker i dette området.

Figur 21. Trane i Ånnestadevjuva 7.6.2023. Foto: Bjørn Harald Larsen.

I AO ligger registreringer av ett sangsvanepar 7.5.2022, kodet med mulig reproduksjon. Sangsvaner kan ligge lenge utover våren i rasteområdene, og det er nok mer sannsynlig at dette er et par som venter på isløsning/bedre næringsforhold på hekkevann høyere i terrenget.

3.11.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Evja er trolig et lokalt viktig hekke- og næringsøksområde for våtmarksfugl. Hekking vil begrenses noe av store vannstandssvingninger i Lågen, der reir vil kunne oversvømmes under vår- og forsommerflom. Området har potensial for resting av særlig sangsvane på seinhøsten og seinvinteren/våren. Dersom det raster sangsvane her, vil det også gjerne tiltrekke seg andre vannfuglarter (som dels profiterer på at svanene rykker løs vannplanter fra bunnen).

3.12 Fløa

Kommune: Kongsberg

Registreringsdato: 7. juni 2023 (Bjørn Harald Larsen)

3.12.1 Kort beskrivelse

Flomdam omgitt av ung lauvskog langs nordsida av Lågen nordvest for Komnes kirke. Dammen er delvis gjengrodd med helofyttsump og myr.

3.12.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6.2023. Ingen våtmarksfugler ble registrert, kun vanlige spurvefugler.

Ingen observasjoner av fugl er lokalisert til kartleggingsområdene i AO. Den nærmeste observasjonen er av en sivhauk (NT) under næringsøk øst for Komnes hengebru.

Figur 22. Avgrensning av kartleggingsområdet Fløa i Kongsberg kommune.

3.12.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Det er ingen dokumenterte verdier knyttet til fugl, men flomdammen har potensial for hekking av vannfugl, og samtidig er det også muligheter for våtmarksfugl å raste her vår og høst. Hekking vil begrenses noe av store vannstandssvingninger i Lågen, der reir vil kunne oversvømmes under vår- og forsommerflom.

3.13 Hvål (Hvålsneset)

Kommune: Kongsberg

Registreringsdato: 7. juni 2023 (Bjørn Harald Larsen)

3.13.1 Kort beskrivelse

Smal, meandrerende evje som går inn på Hvålsneset fra Lågen. Evja er omgitt av tett og gjennomgående ung lauvskog, med bl.a. en del ask og hassel.

3.13.2 Fugleregistreringer

Området ble undersøkt 7.6.2023. Ingen våtmarksfugler ble registrert, kun vanlige spurvefugler.

Ingen observasjoner av fugl er lokalisert til kartleggingsområdene i Artsobservasjoner (AO). Den nærmeste observasjonen er av en sivhauk (NT) under næringssøk øst for Komnes hengebru.

Figur 23. Avgrensning av kartleggingsområdet Hvål (Hvålsneset) i Kongsberg kommune.

3.13.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

Evja og skogen inntil vurderes å ha liten verdi for fugl. Data fra området er svært begrenset, og det er derfor stor usikkerhet knyttet til vurderingen. Det er noe potensial for hekking av mindre arealkrevende våtmarksfugl og nattsangere/riksler. Hekking vil imidlertid begrenses noe av store vannstandssvingninger i Lågen, der reir av bakkehekkende arter vil kunne oversvømmes under vår- og forsommerflom.

3.14 Bredmosen

Kommune: Marker

Registreringsdato: 1. juni 2023 (Bjørn Harald Larsen)

3.14.1 Kort beskrivelse

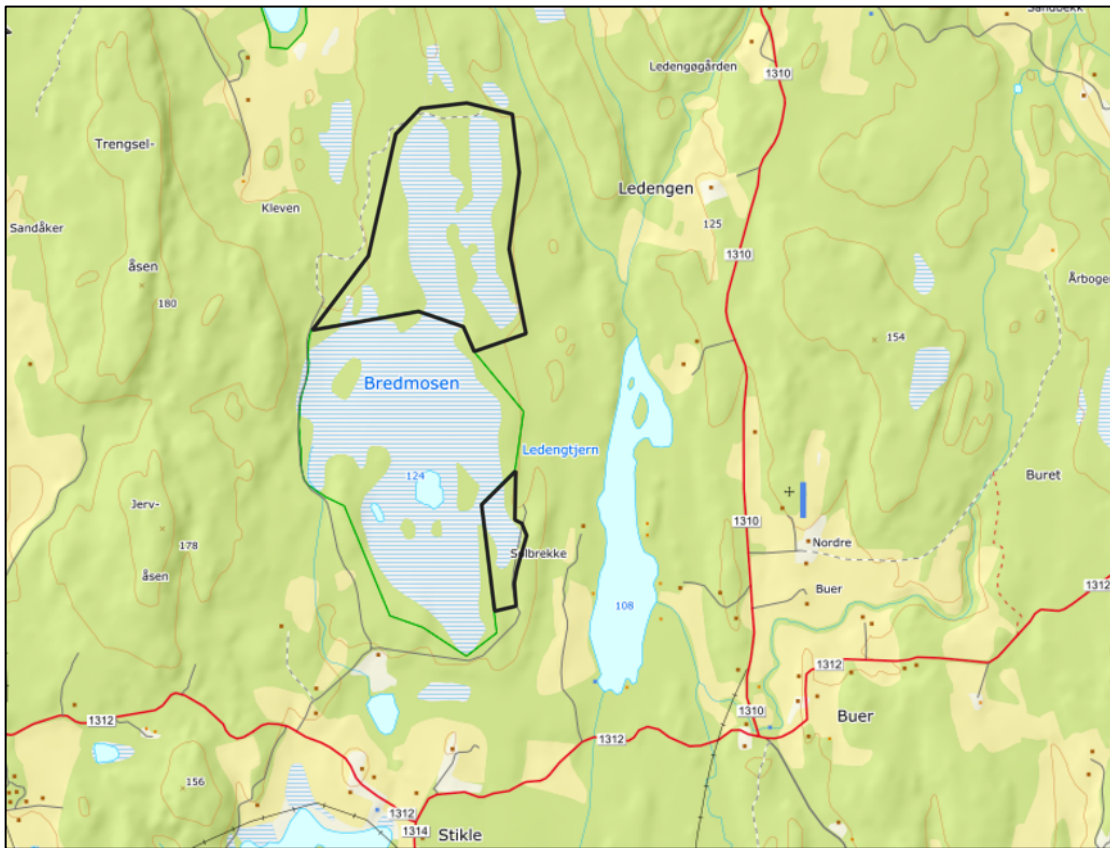
Bredmosen er ei nedbørsmyr, der de sentrale delene er vernet som naturreservat. Områdene som skulle undersøkes ligger nord og sørøst for vernegrensa og vil eventuelt bety en utvidelse av reservatet med ca. 452 dekar. De undersøkte områdene hadde veksling mellom fattig myr- og sumpskogsmark, nedbørsmyr og fattige fastmarksskogtyper.

3.14.2 Fugleregistreringer

Myrområdet ble undersøkt 1.6.2023. Innenfor kartleggingsområdene ble bare vanlige arter som fuglekonge, løvsanger, bukskvett, trepiplerke og bokfink registrert; alle med hekkeindikasjon. For øvrig ble en overflygende musvåk registrert (ingen varsling) og flere næringssøkende tårnseilere (NT). I reservatet ble det observert ett smålompar, som trolig hekket på Bredmosetjern.

Ingen observasjoner av fugl er lokalisert til kartleggingsområdene i Artsobservasjoner (AO). Lokaliteten Bredmosen har en oppgitt presisjon på 300 meter og sneier dermed så vidt inn i det sørøstre delområdet, men det er lite sannsynlig at noen av observasjonene er gjort i delområdet (artsregistreringene tyder på at mer eller mindre alle observasjonene er gjort i de sentrale delene av reservatet). Vipe (CR) hekket trolig i reservatet helt fram til 2014, og i tillegg er gulspurv (VU)

og granmeis (VU) observert i reservatet. Sivhauk (NT) ble registrert overflygende i reservatet i juli 2023.

Figur 24. Avgrensning av kartleggingsområdet Bredmosen i Marker kommune.

3.14.3 Vurderinger av verdi og potensial som fugleområde

De foreslåtte utvidelsesområdene har liten verdi for fugl, med kun vanlige arter i små bestander registrert. Områdene kan ha noe verdi som en del av territorier for arter som hekker innenfor reservatet. Den glisne furuskogen på knausene med tilgrensede furumyrskog i det nordre undersøkelsesområdet har potensial for tilhold av nattravn, men ingen observasjoner foreligger. Dette kan også skyldes mangel på registreringer til rett tid på året og døgnet.

4 OPPSUMMERING AV VERDI FOR FUGL

I tabell 2 er de kjente funksjonene for våtmarksfugl i de 14 undersøkte områdene oppsummert. Verdivurderingene baserer seg på registreringer lagt ut på Artsobservasjoner, egne besøk i juni/juli 2023 og januar 2024 samt opplysninger i Svingen (2023). For flere områder er datagrunnlaget lite eller mangelfullt med tanke på å gi sikre vurderinger av verdi for fugl (se kap. 5).

Tabell 2. Oppsummering av de kartlagte områdenes verdi for fugl, med vekt på funksjoner for våtmarksfugl. Se kap. 2 for vurdering av lokalt, regionalt og nasjonalt viktig område. - = liten eller ubetydelig dokumentert verdi for våtmarksfugl.

Område	Kommune	Verdi som hekkeområde	Verdi som rasteplass under trekk vår og høst	Verdi som overvintringsområde for vannfugl
Oreholmen	Rollag	Lokalt viktig	-	-
Paddevikje	Rollag	-	Lokalt viktig	Lokalt viktig
Stærnes-Vårvik	Rollag	Lokalt viktig	Lokalt til regionalt viktig	Regionalt viktig
Meenga	Flesberg og Rollag	Lokalt til regionalt viktig	Lokalt til regionalt viktig	Lokalt til regionalt viktig
Stærenga	Flesberg	Lokalt viktig	Lokalt viktig	Lokalt viktig
Høymyrsengan	Flesberg	-	Lokalt viktig	Lokalt viktig
Øyenlågen	Kongsberg	Lokalt til regionalt viktig	Regionalt viktig	-
Senningsevja	Kongsberg	-	Lokalt viktig	-
Sandsvær prestegård (Lindembekken utløp)	Kongsberg	-	Lokalt viktig	-
Kvernaelva (Hjarnesdeltaet)	Kongsberg	Lokalt viktig	Lokalt til regionalt viktig	-
Ånnestadevja	Kongsberg	Lokalt viktig	-	-
Fløa	Kongsberg	-	-	-
Hvål (Hvålsneset)	Kongsberg	-	-	-
Bredmosen	Marker	-	-	-

5 OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER

Mange av områdene som ble valgt ut for kartlegging i 2023 er fortsatt relativt dårlig undersøkte med hensyn til betydning for fugl. Kun Kvernelva (Hjarnesdeltaet) og Øyenlågen i Kongsberg og Oreholmen og Paddevikje i Rollag kan sies å være godt undersøkte, mens Stærnes-Vårvik i Rollag, Meenga i Rollag og Flesberg samt Stærenga i Flesberg er nokså godt undersøkte i deler. De eneste områdene hvor det er gjort en samlet oversikt over fugleforekomster er fra Oreholmen og Paddevikje (Svingen 2023), og denne ble initiert som del av undersøkelsene som skulle gjøres i 2023. Ressursene avsatt til fugleundersøkelser i 2023-2024 ga kun mulighet for to besøk til områdene i løpet av registreringsperioden. Naturtypekartlegging i de samme områdene ble ikke utført av personer med spesialkompetanse på fugl, og det ble derfor begrenset med data om fugl under disse kartleggingene – som dessuten hadde fokus på naturtyper og flora.

Det er gjort potensialvurderinger for alle områder, med unntak av de best undersøkte – der potensialet er antatt å være realisert gjennom registreringer. Områdene med best vurdert potensiale, der undersøkelser så langt er mangelfulle med tanke på å gi sikre verdivurderinger er: Stærnes-Vårvik, Meenga-Holmen, Stærenga og Høymysengan. Muligens bør også Ånnestadevjuva inkluderes i denne lista. I disse områdene anbefales det å gjøre oppfølgende undersøkelser i trekktida, hekketida og i vinterperioden (særlig områdene i Rollag og Flesberg).

Figur 25. Stokkandhanner i Ånnestadevjuva 7.6.2023. Dette er et område som burde vært bedre undersøkt med hensyn til hekkende og rastende våtmarksfugl. Foto: Bjørn Harald Larsen.

6 KILDER

6.1 Skriftlige og elektroniske kilder

Artsdatabanken. 2018a. Norsk rødliste for naturtyper 2018.

<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Artsdatabanken. 2018b. Fremmedartslista 2018.

<https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>

Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021.

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>

Artsdatabanken. 2024. Artskart. Hentet 2.1.2024 fra <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Miljødirektoratet 2024. Naturbase. Hentet 30.1.2024 fra

<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

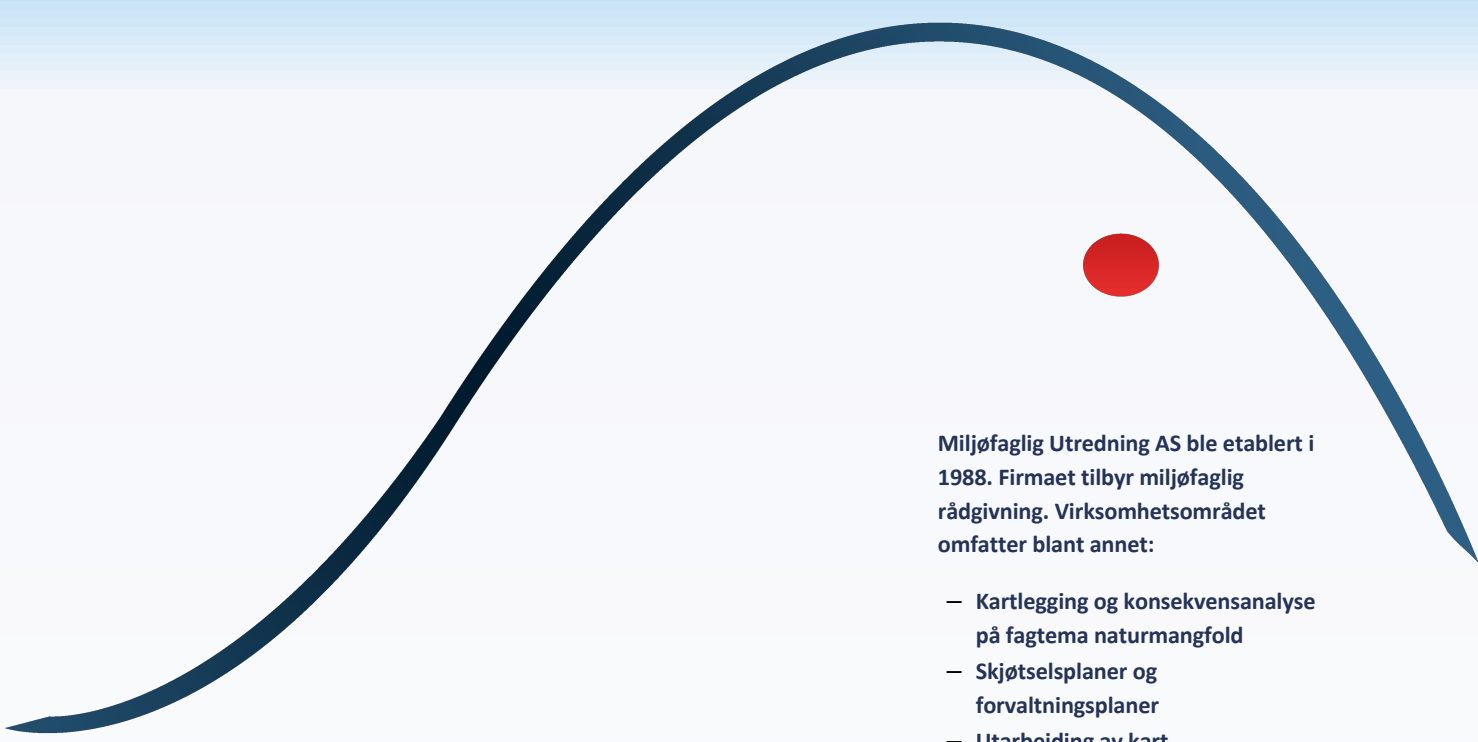
Svingen, K., Steinsvåg, K. M. F., Nyjordet, S. M. G., Hessen, K., Fjeldstad, H. & Larsen, B. H. 2024. Naturtypekartlegging i områder vurdert for vern i Kongsberg, Flesberg, Rollag og Marker kommuner i 2023. Miljøfaglig Utredning rapport 2024-8, ISBN 978-82-345-0528-7.

Svingen, L. 2023. Fugler observert på/ved Paddevikje-Heggenga og Oreholmen (Risteigen). Notat. 4 s. + kart.

6.2 Muntlige kilder

Bjørn Roar Skullestad, BirdLife Avdeling Buskerud, Skollenborg

Leif Svingen, Veggli

Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaet tilbyr miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging og konsekvensanalyse på fagtema naturmangfold
- Skjøtselsplaner og forvaltningsplaner
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Kurs og foredrag

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984494068 MVA